

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

**ПРОГРАМА
вступного іспиту
з української мови та літератури
для вступників на основі
повної загальної середньої освіти**

Вінниця – 2022

Програма вступного іспиту з української мови та літератури для вступників на основі повної загальної середньої освіти / укл. Л. В. Ненчинська. Вінниця : Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2022. 28 с.

Програма вступного іспиту з української мови та літератури для вступників на основі повної загальної середньої освіти містить детальні методичні вказівки щодо складання письмового тестового іспиту та у формі співбесіди. У програмі окреслено вимоги до знань та умінь вступників з української мови та літератури, розписано критерії оцінювання знань, умінь і навичок вступників, запропоновано зразок тестового білета для вступного іспиту, вміщено порядок проведення співбесіди з української мови та літератури тощо.

Програму вступного іспиту з української мови та літератури для вступників на основі повної загальної середньої освіти обговорено й схвалено на засіданні кафедри української філології (Протокол № 7 від 16 лютого 2022 року).

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

_____ К. Ф. Войцехівський

« ____ » _____ 2022 р.

**ПРОГРАМА
вступного іспиту
з української мови та літератури
для вступників на основі
повної загальної середньої освіти**

Вінниця – 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит з української мови та літератури має на меті з'ясувати рівень теоретичної підготовки, сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок кожного вступника.

Зміст тестових завдань відображає рівень розвитку сучасної української мови та літератури, різноманітність синтаксичних конструкцій, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів та відповідають нормам літературної мови. Вони представляють українську літературу, історію та культуру, зокрема творчість письменників, чиї імена введено до шкільних програм з української літератури, історико-публіцистичні та науково-популярні праці відомих діячів української культури, сучасну публіцистику, науково-популярну літературу тощо.

Зміст тестових завдань, включених до білетів, відповідає вимогам, що передбачені програмами з української мови та літератури для загальноосвітніх шкіл. Методика підготовки, проведення та перевірки письмового тестового іспиту з української мови та літератури відповідає вимогам до виконання та перевірки письмових робіт, визначеним наказом МОН України (№1/9-342 від 18.05.2009 р.). В основу критеріїв оцінювання екзаменаційних робіт покладено чинні в загальноосвітній школі норми оцінювання знань, умінь і навичок учнів з української мови та літератури.

Складено на підставі наказу МОН від 12.10.2020 № 1262 «Деякі питання проведення в 2020-2021 н.році державної підсумкової атестації осіб, які здобувають загальну середню освіту».

ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ВСТУПНИКІВ

Засобами письмового тестування перевіряються такі знання вступників з української мови:

- що таке мова, її функції, роль мови у формуванні і самовираженні особистості;
- що вивчають основні розділи науки про мову;
- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте речення, однорідні члени речення, пряму мову;
- основні поняття мовлення і спілкування;
- норми українського мовленнєвого етикету.

та такі уміння вступників з української мови:

- самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;
- користуватись словниками різних типів;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;
- правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлювання;
- створювати монологічні висловлювання різних типів, стилів, жанрів з урахуванням ситуації спілкування;
- дотримуватись норм українського мовлення.

Детальна характеристика обсягу знань, умінь та навичок вступників з кожного розділу української мови

№	Назва розділу, теми	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1	Фонетика. Графіка. Орфоепія Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї, щ</i> . Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних	Вступник повинен уміти: <i>Визначати</i> в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. <i>Визначати</i> місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення

	<p>звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i></p> <p>Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію.</p> <p>Відображення вимови приголосних звуків:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. <p>Вимова слів з апострофом</p>	<p>приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків.</p> <p><i>Визначати</i> особливості вимови голосних і приголосних звуків; <i>наголошувати</i> слова відповідно до орфоепічних норм, чергування <i>у-в, і-й</i></p>
<p>2</p>	<p>Лексикологія. Фразеологія</p> <p>Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми</p>	<p><i>Пояснювати</i> лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та <i>використовувати</i> їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. <i>Знаходити</i> в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> їх у мовленні</p>

<p>3</p>	<p>Будова слова. Словотвір Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах</p>	<p><i>Виділяти</i> закінчення слів від основи, <i>членувати</i> основу на значущі частини, <i>добирати</i> спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; <i>розрізняти</i> форми слова й спільнокореневі слова, правильно <i>вживати</i> їх у мовленні; <i>визначати</i> спосіб творення слів</p>
<p>4</p>	<p>Морфологія. Іменник Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви <i>-а(-я)</i>, <i>-у(-ю)</i> в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові.</p>	<p><i>Розпізнавати</i> іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; <i>визначати</i> основні способи творення іменників; правильно <i>відмінювати</i> іменники, <i>відрізняти</i> правильні форми іменників від помилкових; <i>використовувати</i> іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями</p>

	Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові	
5	<p>Прикметник Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи)</p>	<p><i>Розпізнавати</i> прикметники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; <i>утворювати</i> форми ступенів порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; <i>розрізняти</i> основні способи творення відносних і присвійних прикметників; <i>відмінювати</i> прикметники; <i>відрізняти</i> правильні форми прикметників від помилкових</p>
6	<p>Числівник Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>один, одна;</i> 2) <i>два, три, чотири;</i> 3) <i>від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;</i> 4) <i>сорок, дев'яносто, сто;</i> 5) <i>двісті – дев'ятсот;</i> 6) <i>нуль, тисяча, мільйон, мільярд;</i> 7) <i>збірні;</i> 8) <i>дробові.</i> <p>Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників</p>	<p><i>Розпізнавати</i> числівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; <i>відрізняти</i> правильні форми числівників від помилкових; <i>добирати</i> потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; <i>визначати</i> сполучуваність числівників з іменниками</p>

7	<p>Займенник Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників</p>	<p><i>Розпізнавати</i> займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; <i>відрізнати</i> правильні форми займенників від помилкових, правильно <i>добирати</i> потрібні форми займенників і <i>використовувати</i> їх у мовленні</p>
8	<p>Дієслово Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на <i>-но</i>, <i>-то</i>). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма</p>	<p><i>Розпізнавати</i> дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; <i>використовувати</i> один час і спосіб у значенні іншого; <i>розрізнати</i> основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; <i>відрізнати</i> правильні форми дієслів від помилкових. <i>Розпізнавати</i> дієприкметники (зокрема відрізнати їх від дієприслівників), <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; <i>відрізнати</i> правильні форми дієприкметників від помилкових;</p>

	<p>дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на <i>-но</i>, <i>-то</i>. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот</p>	<p><i>добирати</i> й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. <i>використовувати</i> дієприкметники в мовленні. <i>Розпізнавати</i> дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; <i>відрізняти</i> правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно <i>будувати</i> речення з дієприслівниковими зворотами</p>
9	<p>Прислівник Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на <i>-о</i>, <i>-е</i>, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу</p>	<p><i>Розпізнавати</i> прислівники, <i>визначати</i> їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; <i>відрізняти</i> правильні форми прислівників від помилкових; <i>добирати</i> й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прислівники в мовленні</p>
10	<p>Службові частини мови Вигук Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників</p>	<p><i>Розпізнавати</i> прийменники, <i>визначати</i> їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> форми прийменників у мовленні</p>

	<p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників</p> <p>Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.</p> <p>Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків</p>	<p><i>Розпізнавати</i> сполучники, <i>визначати</i> групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> сполучники в мовленні</p> <p><i>Розпізнавати</i> частки, <i>визначати</i> групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> частки в мовленні</p> <p><i>Розпізнавати</i> вигуки, <i>визначати</i> групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> вигуки в мовленні</p>
11	<p>Синтаксис. Словосполучення. Речення.</p> <p>Завдання синтаксису.</p> <p>Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.</p> <p>Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.</p> <p>Словосполучення непоширені й поширені.</p> <p>Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень</p>	<p><i>Розрізняти</i> словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; <i>визначати</i> головне й залежне слово в підрядному словосполученні; <i>визначати</i> поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова.</p> <p><i>Розрізняти</i> речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи</p>

	<p>у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)</p>	<p>відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання</p>
<p>12</p>	<p>Просте двоскладне речення. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)</p>	<p><i>Визначати</i> структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> прості речення. <i>Розпізнавати</i> види другорядних членів та їхні типи й різновиди, <i>визначати</i> способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті.</p>
<p>13</p>	<p>Односкладні речення.</p>	

	<p>Просте ускладнене речення Грамматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні</p>	<p><i>Розпізнавати</i> типи односкладних речень, <i>визначати</i> особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні.</p> <p><i>Розпізнавати</i> просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнюючими, та правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно <i>розставляти</i> розділові знаки в них</p>
14	<p>Складне речення. Складносурядне речення. Складнопідрядне речення Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами</p>	<p><i>Розпізнавати</i> складні речення різних типів, <i>визначати</i> їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. <i>Добирати</i> й <i>конструювати</i> складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно <i>розставляти</i> розділові знаки, <i>будувати</i> схему такого</p>

	<p>складного речення.</p> <p>Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення</p> <p>Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю 	<p>речення</p> <p><i>Розпізнавати</i> складносурядні речення, визначати сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно <i>використовувати</i> його виражальні можливості в мовленні</p> <p><i>Розпізнавати</i> складнопідрядні речення, <i>визначати</i> їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, <i>відображати</i> її в схемі складнопідрядного речення; <i>визначати</i> основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування</p>
<p>15</p>	<p>Безсполучникове складне речення. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку</p> <p>Типи безсполучникових складних речень за характером сміслових відношень між складовими частинами-реченнями:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). <p>Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.</p> <p>Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового</p>	<p><i>Розпізнавати</i> безсполучникові складні речення; <i>визначати</i> сміслові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень; правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні</p> <p><i>Визначати</i> структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку;</p>

	зв'язку	правильно й комунікативно доцільно <i>використовувати</i> виражальні можливості речень цього типу в мовленні
16	<p>Способи відтворення чужого мовлення.</p> <p>Стилістика</p> <p>Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.</p> <p>Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції</p>	<p><i>Визначати</i> в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; <i>замінювати</i> пряму мову непрямою; правильно й доцільно <i>використовувати</i> в тексті пряму мову й цитати; правильно <i>вживати</i> розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалогом. <i>Розпізнавати</i> стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; <i>користуватися</i> різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування</p>
17	<p>Орфографія</p> <p>Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення <i>йо,ьо</i>. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис</p>	<p><i>Розпізнавати</i> вивчені орфограми й <i>пояснювати</i> їх за допомогою правил; правильно <i>писати</i> слова з вивченими орфограмами, <i>знаходити</i> й <i>виправляти</i> орфографічні помилки на вивчені правила</p>

	<p>складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.</p>	
<p>18</p>	<p>Розвиток мовлення Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення</p>	<p><i>Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати</i> зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично <i>оцінювати</i> прочитане. <i>Аналізувати</i> тексти різних стилів, типів і жанрів. <i>Будувати</i> письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. <i>Уміти</i> формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставин; правильно <i>структурувати</i> текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти. <i>Знаходити й виправляти</i> похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання</p>

Засобами письмового тестування перевіряються такі знання вступників з української літератури:

- основні етапи розвитку української літератури, найважливіші факти літературного процесу;
- суспільну роль художньої літератури;
- світове значення українського красномовного письменництва;
- найважливіші біографічні відомості про письменників;
- типове (конкретно – історичне) та загальнолюдське значення головних діючих осіб вивчених творів;
- історичні ознаки понять народності літератури; критичний реалізм; художній образ, літературний характер, літературний тип, індивідуальний стиль письменника; літературні роди та їх основні жанри.

та такі уміння вступників з української літератури:

- аналізувати твір з урахуванням його художньої, естетичної та ідейної цілісності та авторської позиції;
- складати тези і конспекти критичних статей, рецензій на самостійно прочитані книжки. А також твори інших видів мистецтва, пов'язаних з літературою;
- створювати усні і письмові твори – роздуми проблемного характеру (також індивідуальні, порівняльні, групові характеристики) за вивченими творами;
- зіставляти різні погляди в процесі полеміки, виявляти здатність доводити свої твердження, власну думку про твір;
- користуватися довідниковими джерелами, зокрема літературними енциклопедіями та літературознавчими словниками.

Перелік основних розділів, авторів та художніх творів, знання яких перевіряються на вступному тестовому іспиті з української мови та літератури

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових («Нова радість стала», «Щедрик, щедрик, щедрівочка», «Ой весна, весна – днем красна», «Ой кувала зозуленька», «У ржі на межі», «Заплету віночок», «Маяло житечко, маяло»), суспільно-побутових («Ой на горі та женці жнуть», «Ой у полі криниченька») пісень. *Пісні Марусі Чурай*. «Віють вітри», «Засвіт встали козаченьки» Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла», «Ой чие ж то жито, чий ж то покоси».

2. Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів). «Слово про похід Ігорів». *Григорій Сковорода*. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень».

3. Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка». *Тарас Шевченко*. «Катерина», «Кавказ», «Сон» (« У всякого своя доля), «І мертвим, і живим, і ненарожденним...», «Заповіт». *Пантелеймон Куліш*. «Чорна рада». *Іван Нечуй-Левицький*. «Кайдашева сім'я». *Панас Мирний*. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» *Іван Карпенко-Карий*. «Мартин Боруля». *Іван Франко*. «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей».

4. Література XX ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo». *Ольга Кобилянська*. «Valse melancolique (Меланхолійний вальс)». *Леся Українка*. «Contra spem spero!», «Лісова пісня». *Микола Вороний*. «Блакитна Панна». *Олександр Олесь*. «Чари ночі», « О, слово рідне! Орле скутий!..». *Павло Тичина*. «О, панно Інно», «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить...». *Максим Рильський*. «У теплі дня збирання винограду». *Микола Хвильовий*. «Я (Романтика)». *Юрій Яновський*. «Майстер корабля». *Володимир Сосюра*. «Любіть Україну». *Валер'ян Підмогильний*. «Місто». *Остан Вишня*. «Моя автобіографія», «Сом». *Микола Куліш*. «Мина Мазайло». *Богдан-Ігор Антонич*. «Різдво». *Олександр Довженко*. «Зачарована Десна». *Андрій Малишко*. «Пісня про рушник». *Василь Симоненко*. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Задивляюсь у твої зіниці», «Лебеді материнства». *Олесь Гончар*. «Модри Камень». *Григір Тютюнник*. «Три зозулі з поклоном».

Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...», Іван Драч. «Балада про соняшник».
Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай».

5. Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови». Євген Маланюк. «Уривок з поеми».

6. Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, «Нова дегенерація», «Пропаля грамота», «ЛуГоСад»). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

Вступник для успішного проходження вступного іспиту з української літератури повинен уміти:

Аналізувати літературний твір чи його уривок.

Розрізняти види і жанри усної творчості.

Розрізняти і називати різновиди календарно-обрядових пісень.

Аналізувати зміст, образи, настрої суспільно- побутових і родинно- побутових пісень.

Визначати провідні мотиви історичних пісень, характеризувати образи героїв їх – історичних осіб.

Визначати тематику й художні особливості балад і дум, пісень Марусі Чурай.

Виділяти у фольклорних творах анафори, рефрени, постійні епітети, персоніфікацію, символи, гіперболу, визначати їхню художню роль.

Знати основні теоретико-літературні поняття: художній образ, прототип; тема, ідея, мотив художнього твору; проблематика та конфлікт у художньому творі; сюжет і композиція літературного твору; позасюжетні елементи;

Знати та вміти визначати в літературному творі тропи: епітет, порівняння; метафору, алегорію, гіперболу; метонімію, оксиморон.

Знати характерні риси бароко.

Знати основні теоретико-літературні поняття: сентименталізм, романтизм, реалізм, їхні ознаки; епос, новела, оповідання, повість, роман, різновиди повісті та роману; лірика, сонет, гімн, послання, поема, тематичні різновиди лірики; драма, комедія, трагікомедія, власне драма, містерія, драма-феєрія.

Види комічного: гумор, іронія, сатира, сарказм, гротеск, бурлеск, травестія. Визначати дво- і трискладові віршові розміри.

Визначати місце і роль митця в літературному процесі.

Знати основні теоретико-літературні поняття: український модернізм і його особливості; модерністські напрями та течії: імпресіонізм, неоромантизм, експресіонізм;

Знати основні теоретико-літературні поняття: поетичний синтаксис (інверсія, тавтологія, антитеза, анафора, епіфора, паралелізм); риторичні звертання і запитання, алітерація, асонанс; різновиди роману (роман у новелах, роман у віршах); кіноповість; усмішка.

Вміти пояснювати поняття: «Розстріляне відродження»; психологізм; асоціативність.

Знати особливості пригодницького роману.

Орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури;

Знати літературні угруповання 80- 90-х років, найвизначніших представників літератури. Визначати найхарактерніші ознаки постмодернізму.

Структура тесту й формати завдань з української мови та літератури

1. Вступний іспит з української мови та літератури здійснюється в письмовій формі. Кожна особа, яка проходить тестування, отримує індивідуальний екзаменаційний комплект.

2. Частина 1 тесту містить завдання з української мови, частина 2 – завдання з української літератури, частина 3 – завдання на відповідність. На виконання тесту відведено 180 хвилин.

3. До екзаменаційного тестового завдання вміщені такі форми завдань:

А) завдання з вибором однієї правильної відповіді (складається з інструкції та кількох правильних варіантів відповідей, з яких потрібно обрати один правильний);

Б) завдання на встановлення відповідності (складається з інструкції та двох колонок, у яких частини матеріалу позначено буквами і цифрами. Треба співвіднести цей матеріал і в таблиці поряд з буквою записати відповідну цифру. При цьому треба мати на увазі, що один чи кілька рядів є зайвими).

**Критерії оцінювання знань, умінь та навичок
вступників на основі повної загальної середньої освіти
з української мови та літератури**

Основною формою перевірки знань, умінь та навичок вступників є **виконання тестових завдань.**

До кожного тестового білету включено **18 завдань.**

Завдання 1–10 з української мови мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в **10 балів.**

Завдання 11-16 з української літератури мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в **10 балів.**

Завдання 17-18 з української мови або з української літератури передбачають установлення відповідності. До кожного рядка, позначеного цифрою, слід дібрати відповідник, позначений буквою, і зробити позначки в таблиці на перетині відповідних колонок і рядків. Кожна правильно встановлена відповідність оцінюється в **5 балів.** Максимальна кількість балів за правильно виконане завдання – **20 балів.**

Таким чином, максимальна кількість балів за виконання тестових завдань – **200 балів.**

ЗРАЗОК ТЕСТОВОГО БІЛЕТА ДЛЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Частина 1

Українська мова

Завдання 1–10 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Кожна правильна відповідь оцінюється в 10 балів.

- Літеру С треба писати у префіксах усіх слів у рядку
  - А не(з, с)проста, (з, с)формувати, бе(з, с)людний
  - Б (з, с)пресувати, (з, с)підлоба, бе(з, с)силий
  - В (з, с)питати, (з, с)цідити, (з, с)хибити
  - Г (з, с)похватитися, (з, с)хвалити, (з, с)тихнути
- М'який знак пишеться в усіх словах рядка
  - А різ..блений, людс..кіст.., повір..те, павіл..йон, печал..ний
  - Б стіл..ці, стан..те, Уман..щина, жмен..ка, пробивають..ся
  - В на таріл..ці, тітон..ка, нян..чити, шампін..йон, порт..ера
  - Г ал..янс, т..мяніти, конференс..є, Ковел..щина, слиз..ко
- Поширене означення потрібно відокремлювати комами в усіх реченнях, **КРІМ**
  - А Лежить дорога золотом прошита.
  - Б Біліють смолоскипи грайливо пофарбованих ялин.
  - В По вінця сповнені краси шумлять смерекові ліси.
  - Г До колосків налитих туго моя прихилена душа.
- Велика літера пишеться в усіх словах рядка
  - А (І, і)ванків зошит, місто (Б, б)іла (Ц, ц)ерква
  - Б (Ш, ш)евченківські свята, комета (Г, г)алея
  - В (М, міністерство (Ф, ф)інансів (У, у)країни, (К, к)оран
  - Г (П, п)ершотравневий парк, (С, с)кіфи
- Речення, у якому є метонімія
  - А Ой, не крийся, природо, не крийся, що ти в тузі за літом, у тузі.
  - Б Твій патріотизм — празнична одежина, а мій — то труд важкий, гарячка невдержима.
  - В Котрая дівчина чорні брови має, то тая дівчина усі чари знає.
  - Г І ось тоді я вперше — по-справжньому! — почав читати Шевченка.
- Правильно утворені ступені порівняння прикметників у всіх словах у рядку
  - А більш розумний, самий розумний
  - Б менш розумний, прерозумний
  - В розумніший, якнайбільш розумний
  - Г найрозумніший, найменш розумний
- Продовжіть визначення: «Слова, подібні між собою за звучанням і частково за будовою, але не тотожні за значенням, називаються...»
  - А паронімами
  - Б архаїзмами
  - В синонімами
  - Г тропами
- Неправильно написане прізвище в рядку
  - А Гаршин

- Б Астаф'єв
- В Лесков
- Г Пугачьов

9. Слова, вжиті в переносному значенні, використано в реченні

- А Дерева посихлялись під вагою плодів, і плоди падали на землю й лежали на ній.
- Б Проїхали так з кілометр до наступного повороту, і тут пролунала команда зупинитись.
- В Плачуть голі дерева, плачуть солом'яні ріки, вмивається сльозами убога земля.
- Г Ледве лисичка вихилила голову з нори, аж тут рушниця грим!

10. Фразеологізм є в реченні

- А Не бійтесь заглядати у словник: це пишний яр, а не сумне провалля.
- Б А вже як засне, то хоч коти гармати, і усом не моргне.
- В Нахилилось близько до мене тепле обличчя разом з парою променисто-цікавих очей.
- Г Наш люд має в собі багато сили, щоб родити Шевченків, Федьковичів і Франків.

Частина 2

Українська література

Завдання 11-16 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ. Кожна правильна відповідь оцінюється в 10 балів.

11. Для «Енеїди» характерним є

- А сентиментальний пафос
- Б урочиста патетика
- В громадянська експресивність
- Г бурлеск і травестія
- Д ліризм і романтичність

12. Про івана Фрранка йдеться в усіх рядках, ОКРІМ

- А Український Мойсей
- Б Велетень філософської думки
- В Титан праці
- Г Геній галицької землі
- Д Сонячний кларнетист

13. Дебютною збіркою П. Тичини стала збірка

- А «Партія веде»
- Б «Замість сонетів і октав»
- В «Чуття єдиної родини»
- Г «Сонячні кларнети»
- Д «Плуг»

14. Ідея «сродної праці» є провідною у творчості

- А Григорія Сковороди
- Б Пантелеймона Куліша
- В Івана Нечуя-Левицького
- Г Панаса Мирного
- Д Івана Франка

15. Образ Возного у п'єсі «Наталка Полтавка» переважно

- А харизматичний
- Б сентиментальний
- В романтичний
- Г ліричний
- Д сатиричний

16. Твір Ольги Кобилянської «Valse melancolique (Меланхолійний вальс)» за жанром

- А новела
- Б п'єса
- В роман
- Г оповідання
- Д повість

Частина 3

Завдання 17-18 передбачають установлення відповідності. До кожного рядка, позначеного ЦИФРОЮ, доберіть відповідник, позначений БУКВОЮ, і зробіть позначки в таблиці на перетині відповідних колонок і рядків. Кожна правильно встановлена відповідність оцінюється в 5 балів. Максимальна кількість балів за правильно виконане завдання – 20 балів.

17. Фразеологізми	Значення фразеологізму
1 голову схилити	А радіти
2 передати куті меду	Б підкорятися
3 сміятися на кутні	В плакати
4 лудити очі	Г перебільшувати
	Д брехати

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

18. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово)	Частина мови
За (1) моїм вікном (2) крокує осінь, а (3) жовтий (4) лист мені вона підносить.	А іменник
	Б прикметник
	В числівник
	Г займенник
	Д дієслово

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

Література для підготовки до вступного іспиту з української мови та літератури

Українська мова

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь : Перун, 2003, 2004, 2005.
2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення / Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995.
3. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ : Наукова думка, 1989.
4. Головащук С. І. Українське літературне слововживання / Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004, 2005.
5. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ : Рад. школа, 1986.
6. Жайворонюк В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004.
7. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Київ., 1988.
8. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д.Г.Гринчишина. Київ, 1988.
9. Орфографічний словник української мови / Уклад: С. І. Головащук та ін. Київ : Довіра, 1994.
10. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин та ін. Київ : Знання, 2004.
11. Словник іншомовних слів / Укл. Л. О. Пустовіт та ін. Київ.: Довіра, 2000.
12. Словник синонімів української мови: У 2 т. / А. А. Бурячок та ін. Київ.: Наук. думка, 2001.
13. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ, 1989.
14. Паночко М. Словник-довідник вживання літери «г». Львів, 1993.
15. Фразеологічний словник української мови : У 2 т. / Укл. В. М. Білоноженко. Київ : Наук. думка, 1993, 1998, 1999.

Посібники

1. Антисуржик / За заг. ред. О. Сербенської. Львів, 1994.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. Київ : Укр. книга, 1997.
3. Вихованець І. Р. Таїна слова. Київ, 1990.
4. Заболотний В. В., Заболотний О. В. Українська мова. Зошит для

оцінювання навчальних досягнень учнів. 5 клас, 6 клас. Київ: Навчальна книга, 2006.

5. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова. Зошит для оцінювання навчальних досягнень учнів. 7 клас, 8 клас. Київ. : Генеза, 2007, 2008.

6. Заболотний О. В. Українська мова : Навчальний посібник для старшокласників та вступників. Біла Церква : Надтока, 2004.

7. Кисіль Г. Г., Дуфинський М. В. Культура сучасної української літературної мови. Київ, 2005.

8. Коваль А. П. Слово про слово. Київ, 1986.

9. Культура мови на щодень / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ, 2000.

10. Культура української мови : Довідник / За ред. В. М. Русанівського. Київ : Либідь, 1990.

11. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ, 1994.

12. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради : Навчальний посібник. Київ, 1999.

13. Українська мова . Зовнішнє оцінювання : навчальний посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : УЦОЯО, 2007, 2008, 2009, 2010.

14. Український правопис. Київ: Наук. думка, 1993, 1994, 2005.

15. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та вживання слів. Київ, 1989.

16. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. Київ: Освіта, 1997, 2005.

Українська література

1. Хропко П. П. Українська література. 10 клас. Київ: «Освіта», 1998, 2001.

2. Хропко П. П., Семенюк Г. Ф. Українська література (хрестоматія). 10 клас. Київ: «Освіта», 1995, 2000 рр.

3. Мовчан Р. В. та ін. Українська література. 11 клас. Київ: «Перун», 1998, 1999.

4. Посібник- хрестоматія з української літератури. 10 клас. / За ред. Кононенка П. П. Київ : ЛДЛ, 1998.

5. Посібник-хрестоматія з української літератури. 11 клас. / За ред. Кононенка П. П. Київ : ЛДЛ, 1998 р.

6. Харахоріна Т. О., Ткачук Т. В., Адаменко В. С. Українська література (хрестоматія), 10 клас. Київ: БАО, 2000 р.

7. Харахоріна Т.О., Ткачук Т.В., Адаменко В.С. Українська література (хрестоматія). 11 клас. Київ: БАО, 2000.

8. Українська література (хрестоматія). 11 клас. / За ред. Воловця Л. І. Київ: СВІТ 1995.

9. Уліщенко А. Б., Уліщенко В. В. Українська література (хрестоматія), 11 клас. Київ : Торгсінг, 2000.

